

MEDIJI O ZDRAVSTVU

sreda, 15. oktobar 2025.godine

RTS- Batut: Od 29. septembra do 5. oktobra više od 6.000 oboljenja sličnih gripu

RTS- Odeljenje za hemodijalizu u nekadašnjoj kovid bolnici u Batajnici primilo prve pacijente

RTS- Hirurg iz Beograda operisao pacijenta u Belgiji – preko robotske konzole

BLIC- Nikad veći skup dermatovenerologa u Srbiji: Svetska imena dolaze u Beograd na prestižni kongres

N1- Prve nacionalne ginekološke smernice za prevenciju oboljenja izazvanih HP virusima

RTV- Svaka šesta infekcija je otporna na antibiotike

POLITIKA- Svake godine oko 40.000 naših građana dobije dijagnozu raka

POLITIKA- HPV vakcina štiti od šest različitih vrsta karcinoma

Batut: Od 29. septembra do 5. oktobra više od 6.000 oboljenja sličnih gripu

Institut za javno zdravlje Srbije "Dr Milan Jovanović Batut" saopštio je da su na teritoriji Srbije od 29. septembra do 5. oktobra zabeležena 6.193 slučaja oboljenja slična gripu.

Prema podacima, ovi registrovani slučajevi su sa incidencijom od 92,9 na 100.000 stanovnika. Najveći broj obolelih je u uzrasnoj grupi od nula do četiri godine, a zatim u uzrasnoj grupi od pet do 14 godina.

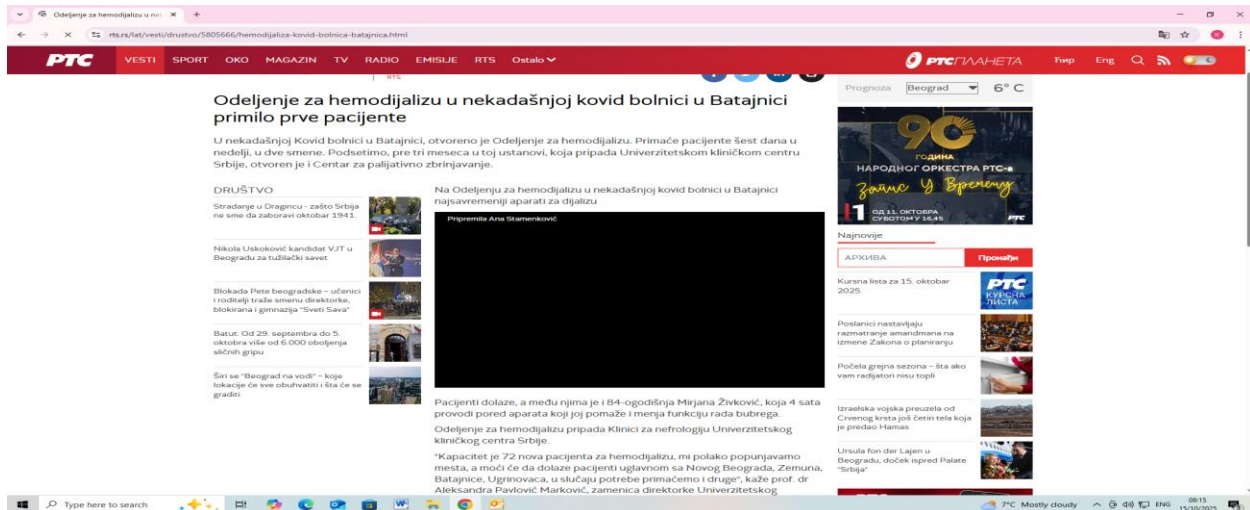
Batut navodi da pokazatelji geografske raširenosti ukazuju da je aktivnost uobičajena za vanepidemijski period i da je intenzitet kliničke aktivnosti na osnovnom nivou, ispod epidemijskog praga.

Epidemiološki nadzor nad gripom u sezoni 2025/2026. započeo je 29. septembra 2025. godine nedeljnim praćenjem i izveštavanjem u skladu sa definicijama slučaja, iz nadzornih jedinica na teritoriji nadležnosti, u definisanom vremenskom periodu, a u posmatranom periodu kontinuirano se sprovodi monitoring epidemioloških, kliničkih i virusoloških karakteristika oboljenja.

Takođe, u toku 40. izveštajne nedelje nisu potvrđeni laboratorijski slučajevi obolevanja od gripa.

Kako navodi Batut, u toku 40. izveštajne nedelje, prema podacima sentinelnog nadzora nad akutnim respiratornim infekcijama registrovano je ukupno 10.654 slučaja akutne respiratorne infekcije (ARI).

Batut navodi da što se tiče, epidemiološke situacije u zemljama Evropske unije (EU), oboljenja slična gripu prisutna su u Zurskoj, a ARI u Estoniji, Litvaniji, Rusiji i Španiji, prema podacima Svetske zdravstvene organizacije (SZO).

Odeljenje za hemodijalizu u nekadašnjoj kovid bolnici u Batajnici primilo prve pacijente

U nekadašnjoj Kovid bolnici u Batajnici, otvoreno je Odeljenje za hemodijalizu. Primaće pacijente šest dana u nedelji, u dve smene. Podsetimo, pre tri meseca u toj ustanovi, koja pripada Univerzitetkom kliničkom centru Srbije, otvoren je i Centar za palijativno zbrinjavanje.

Na Odeljenju za hemodijalizu u nekadašnjoj kovid bolnici u Batajnici najsavremeniji aparati za dijalizu

Pacijenti dolaze, a među njima je i 84-ogodišnja Mirjana Živković, koja 4 sata provodi pored aparata koji joj pomaže i menja funkciju rada bubrega.

Odeljenje za hemodijalizu pripada Klinici za nefrologiju Univerzitetskog kliničkog centra Srbije.

"Kapacitet je 72 nova pacijenta za hemodijalizu, mi polako popunjavamo mesta, a moći će da dolaze pacijenti uglavnom sa Novog Beograda, Zemuna, Batajnice, Ugrinovaca, u slučaju potrebe primaćemo i druge", kaže prof. dr Aleksandra Pavlović Marković, zamenica direktorke Univerzitetskog Kliničkog centra Srbije.

"Danas se u Srbiji dijalizira preko 4.500 ljudi, prošlog meseca 4.242. Savremena oprema garantuje bezbedniju, sigurniju i humaniju hemodijalizu, dobiće mir, sigurnost, brigu u boljim uslovima za negu", kaže prof. dr Ivana Stašević Karličić, državna sekretarka u Ministarstvu zdravlja.

Radi se na tome da se svi kapaciteti nekadašnje kovid Bolnice uskoro osposobe za podršku i pomoć pacijentima u Srbiji.

Podsetimo, pre tri meseca ovde je otvoren i Centar za palijativnu negu. Sada je u njemu oko 30 pacijenata. Do sada je više od 100 dobilo neophodnu pomoć. Najviše je bilo obolelih od raka pluća, digestivnog trakta, neuroloških bolesti i hronične opstruktivne bolesti pluća.

Hirurg iz Beograda operisao pacijenta u Belgiji – preko robotske konzole

Prva robotski asistirana telehirurgija na našim prostorima izvedena je u Kliničkom centru Srbije. Pacijenta, koji se tokom zahvata nalazio u bolnici u Belgiji, operisao je hirurg koji je bio u Beogradu.

Na jednom mestu spoj znanja, iskustva, nauke i tehnologije. Zahvaljujući telehirurgiji, pacijenta sa karcinomom prostate u Belgiji operisao je profesor u Beogradu. Hirurškom konzolom kontrolisao je instrumente i imao kristalno jasan pogled na zonu koju mora da operiše.

„Mi radimo robotsku hirurgiju gotovo 25 godina. Ja sam do sada uradio 8.000 takvih intervencija i veoma sam ponosan što sam danas u Beogradu. Godinama smo to radili pored pacijenta, a sada, zahvaljujući 4G mreži, vaj-faju, to možemo da radimo sa udaljenosti. Danas, iz Beograda konkretno, operišem pacijenta koji je 1.800 kilometara daleko“, navodi hirurg prof. dr Aleks Motri.

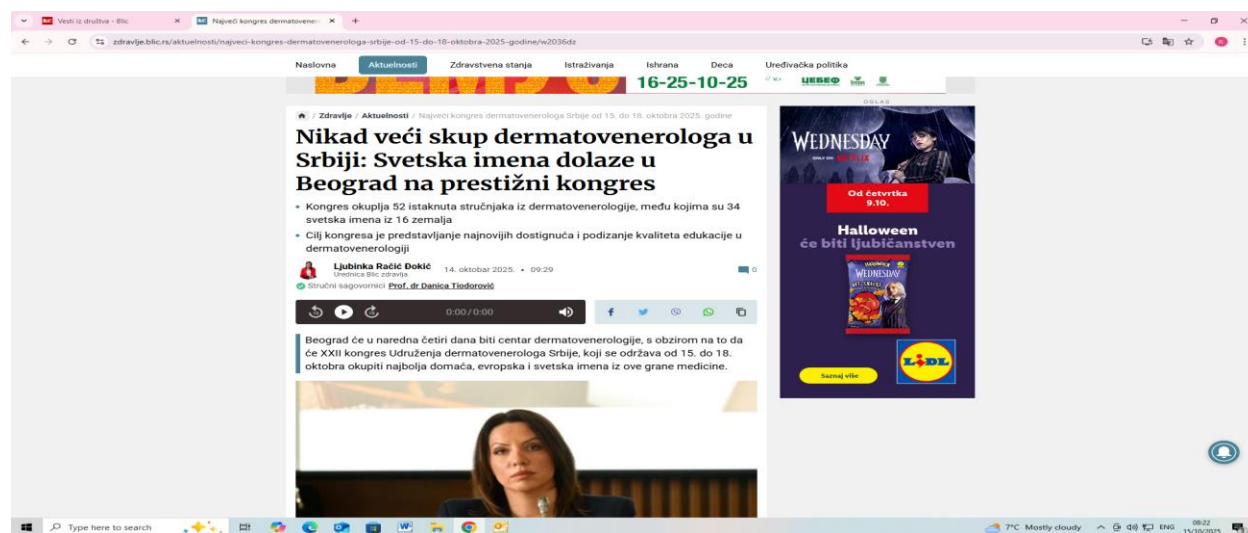
Sve to su u sali pratili naši abdominalni i grudni hirurzi, urolozi, ginekolozi. Pre intervencije, profesor Motri održao je predavanje i razmenjivao znanje i iskustvo sa našim lekarima.

„Veliki i novi korak u razvitku hirurgije na našim prostorima zahvaljujući prevashodno Ministarstvu zdravlja. Gosti su iz BiH, Hrvatske, Makedonije, Crne Gore, Srbije. To je edukacija naših lekara za robotsku hirurgiju i nadam se da ćemo sa formiranjem novog Centra za edukaciju na našim prostorima,

pod pokroviteljstvom profesora Motrija, napraviti veliki iskorak u razvitku hirurgije kod nas“, ističe direktor Klinike za urologiju, prof. dr Zoran Džamić.

„Bio sam ovde u junu, impresioniran sam kvalitetom koji sam ovde video i mislim da je pravi trenutak da pređemo na sledeći nivo i da predstavimo robotsku hirurgiju Srbiji i regionu“, kaže Aleks Motri.

Rak prostate je jedna od najsmrtonosnijih bolesti kod muškaraca, a svake godine u Srbiji ih oboli oko 2.500.

Nikad veći skup dermatovenerologa u Srbiji: Svetska imena dolaze u Beograd na prestižni kongres

Kongres okuplja 52 istaknuta stručnjaka iz dermatovenerologije, među kojima su 34 svetska imena iz 16 zemalja

Cilj kongresa je predstavljanje najnovijih dostignuća i podizanje kvaliteta edukacije u dermatovenerologiji

Beograd će u naredna četiri dana biti centar dermatovenerologije, s obzirom na to da će XXII kongres Udruženja dermatovenerologa Srbije, koji se održava od 15. do 18. oktobra okupiti najbolja domaća, evropska i svetska imena iz ove grane medicine.

Kongres sa međunarodnim učešćem, koji se održava u renoviranom prostoru u "Sava Centra" u Beogradu, najznačajniji je naučni događaj u kalendaru dermatovenerologa Srbije.

Svetska imena dermatovenerologije u Beogradu

Predsednik Udruženja dermatovenerologa Srbije profesor doktor Danica Todorović, kaže da će ove jeseni u našoj prestonici kongres okupiti čak 52 eminentna imena evropske i svetske dermatovenerologije, od čega 18 najznačajnijih stručnjaka iz zemlje i čak 34 uglednih svetskih imena iz 16 zemalja.

Među njima su:

profesor Branka Marinović, predsednik Evropskog udruženja dermatovenerologa

profesoror Josep Malvehy, predsednik Evropske asocijacija dermatoonkologa

Aimilios lallas, predsednik Međunarodnog udruženja za dermaskopiju

Profesor Arti Nanda, predstavnik Evropskog drustva za pedijatrijsku dermatologiju

Profesor Christos Zouboulis, Key opinion leader u oblasti hidradenitis suppurative

Profesor Jo Lambert, Key opinion leader u oblasti psorijaze

Među učesnicima su i najznačajnija imena nacionalnih udruženja počev od Velike Britanije, Italije, Grčke, Česke, Mađarske, Rumunije, Španije, Norveške, Belgije, Francuske, Nemačke, sa Bliskog istoka iz Kuvajta i svih zemalja bivših jugoslovenskih prostora - Slovenija, Hrvatska, BiH, Makedonija, Crna Gora.

- Za ovaj važni naučni skup, koji ispunjava najviše naučne kriterijume poput evropskih kongresa, prijavilo se više od 450 učesnika iz zemlje i inostranstva, na kojem će tokom četiri dana učesnici imati priliku da se upoznaju sa najnovijim dostignućima dermatovenerologije u svetu. Prvi put na Kongresu Udruženja biće održane radionice iz oblasti onkološke i pedijatrijske dermatologije i alergologije, na kojima će učesnici imati priliku da vide prikaze interesantnih slučajeva - kaže prof. dr Danica Todorović.

Ona podseća da su poslednjih godina naši lekari su puno toga učinili za razvoj dermatovenerologije u Srbiji, kako u podizanju kvaliteta lečenja, besplatnih preventivnih pregleda u ruralnim područjima, tako i kvaliteta stručnih skupova i kontinuirane edukacije.

Prve nacionalne ginekološke smernice za prevenciju oboljenja izazvanih HP virusima

Dva vodeća udruženja ginekologa u Srbiji, Udruženje za ginekološku onkologiju Srbije i Udruženja ginekologa i opstetičara Srbije, Crne Gore i Republike Srpske, usvojila su prve nacionalne smernice za prevenciju bolesti izazvanih HPV infekcijom, sa željom da struka zajedno radi na boljoj zaštiti dece i mladih.

Smernice, donete po uzoru na evropsku praksu, predstavljaju važan korak u unapređenju primarne i sekundarne prevencije i jasno definišu preporuke za sprečavanje bolesti koje uzrokuje HPV.

Iako je vakcina protiv HPV u Srbiji besplatna i dostupna već više od tri godine za devojčice i dečake, uzrasta od 9 do 19 godina, vakcinisano je svega oko osam odsto ciljane populacije. Stručnjaci upozoravaju da ovakav obuhvat nije dovoljan da se smanji broj obolelih od raka grlića materice, bolesti od koje svake godine oboli oko 1.500 žena, a njih oko 700 izgubi bitku za život.

Smernice naglašavaju važnost vakcinacije kao primarne prevencije raka grlića materice i drugih malignih bolesti povezanih sa HPV-om, dostupne i devojčicama i dečacima.

Poseban akcenat stavljen je na vakcinaciju dece od 9 do 15 godina, sa catch-up imunizacijom za uzrast od 15 do 19 godina, dok se vakcinacija starijih razmatra prema individualnom riziku.

Struka ističe i značaj imunizacije kod žena koje su imale prekancerozne promene grlića materice, kao i zaštitnu ulogu vakcine protiv genitalnih bradavica. Smernice takođe podsećaju da je najefikasniji pristup kombinacija primarne prevencije (vakcinacije i edukacije) i sekundarne prevencije kroz organizovan

skrining, čime se povećava šansa za smanjenje broja obolelih i postizanje ciljeva Svetske zdravstvene organizacije.

"Ove smernice su poziv svim ginekolozima da podrže preporuke struke i da svojim autoritetom pomognu u afirmaciji vakcinacije i preventivnih pregleda kao najboljeg načina da zaustavimo crnu statistiku. Osnovna ideja usaglašenih smernica jeste da se objedine svi relevantni akteri, stručna udruženja, lekari i institucije, kako bi se zajedničkim delovanjem smanjio broj oboljenja izazvanih visokorizičnim tipovima HP virusa. Ključno je da upravo lekari budu glavni izvor tačnih, medicinski zasnovanih informacija o vakcini, jer samo tako možemo povećati poverenje i obuhvat vakcinacije. Vakcina protiv HPV je besplatna za devojčice i dečake od 9 do 19 godina, a istraživanja pokazuju da i starija populacija može imati značajne koristi od imunizacije. Ova vakcina se primenjuje već gotovo dve decenije i rezultati su jasni, u zemljama koje imaju visok obuhvat vakcinacijom i redovan skrining beleži se značajan pad karcinoma grlića materice. Zato i SZO veruje da bi kombinacijom primarne i sekundarne prevencije, u narednih 10 do 15 godina, rak grlića materice mogao postati bolest prošlosti. Pitanje je da li ćemo mi uspeti da dostignemo te ciljeve? Odgovor zavisi od naše spremnosti da se kao društvo okupimo oko zajedničkog cilja, zaštite zdravlja naših devojčica i dečaka", ističe prof. dr Aljoša Mandić, predsednik Udruženja za ginekološku onkologiju Srbije.

Udruženje pacijenata obolelih od raka grlića materice i jajnika "Progovori" od početka snažno podržava imunizaciju protiv HPV i kroz različite aktivnosti nastoji da informiše roditelje i mlade o značaju zaštite.

"Usvajanje ovih smernica predstavlja važan korak u objedinjavanju delovanja struke i podizanju svesti o značaju vakcinacije i preventivnih pregleda u borbi protiv HPV infekcija i raka grlića materice. Smernice jasno definišu preporuke za sve uzraste, naglašavajući da vakcina štiti i devojčice i dečake, dok catch-up program daje drugu šansu onima koji nisu vakcinisani u ranijoj adolescenciji. Udruženje i dalje snažno podržava inicijative za uključivanje HPV vakcine u obavezni imunizacioni program, uz punu saradnju i podršku pedijataru, ginekologu i onkoloških udruženja lekara. Verujemo da će ovakav zajednički angažman omogućiti povećanje obuhvata vakcinacije, smanjenje broja obolelih i bolju zaštitu zdravlja naše dece", kaže Gorica Đokić iz Udruženja "Progovori".

Na konferenciji je govorila i naša poznata voditeljka i manekenka Danijela Dimitrovska, ali ovog puta u ulozi majke dvanaestogodišnjeg dečaka.

"Moja baka je preminula od raka grlića materice i to je iskustvo koje me duboko obeležilo. Zato želim da zaštitim svog sina, jer nijedno dete ne bi trebalo da prolazi kroz ono što je moja porodica prošla. Kao majka, znam koliko znači učiniti sve što možemo da zaštitimo svoju decu. Vakcina protiv HPV predstavlja najefikasniji način da sprečimo ozbiljne posledice kasnije u životu. Ako svojim primerom mogu da podstaknem druge roditelje da se informišu i donesu istu odluku, biću srećna, jer svaka zaštićena porodica znači jedan korak bliže zdravijem društvu", istakla je Danijela Dimitrovska.

Svaka šesta infekcija je otporna na antibiotike

ŽENEVA - Prema danas objavljenom izveštaju Svetske zdravstvene organizacije (SZO), otpornost infekcija na često korišćene lekove porasla je za više od 40 procenata za poslednjih pet godina.

U izveštaju koji prenosi Politiko navodi se da je svaka šesta potvrđena bakterijska infekcija otporna na antibiotike kao i da stope rezistencije na lekove brzo rastu, što predstavlja sve veću pretnju javnom zdravlju.

Od 2018. do 2023. godine rezistencija na antibiotike porasla je kod više od 40 odsto praćenih antibiotika, sa prosečnim godišnjim porastom od pet do 15 odsto, pokazao je izveštaj SZO.

Globalni izveštaj o nadzoru rezistencije na antibiotike pratio je 22 ključna antibiotika koji se koriste za lečenje infekcija koje izaziva osam najčešćih bakterijskih patogena, uključujući infekcije urinarnog trakta i gonoreju.

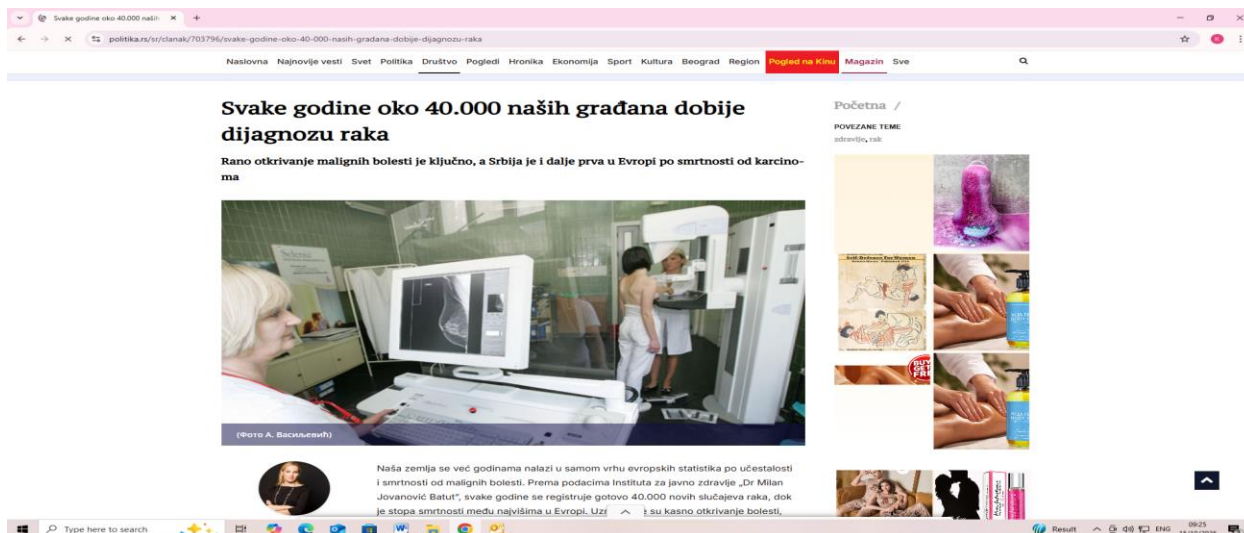
Zbog bakterijske antimikrobne rezistencije umrlo je 1,27 miliona ljudi 2019. godine, a to je doprinelo smrti još 4,95 miliona smrtnih slučajeva te godine, navodi se u izveštaju.

"Otpornost na antimikrobne lekove nadmašuje napredak moderne medicine, ugrožavajući zdravlje porodica širom sveta. Kako zemlje jačaju svoje sisteme za nadzor antimikrobne rezistentnosti, moramo odgovorno koristiti antibiotike i osigurati da svi imaju pristup pravim lekovima, dijagnostici garantovanog kvaliteta i vakcinama", rekao je generalni direktor ZSO Tedros Adhanom Gebrejesus.

Medijalni nivo rezistencije na antibiotike u Evropi bio je 10,2 procenta, što je druga najniža stopa u bilo kom regionu, i ispod je globalnog proseka od 17,2 procenta.

Najveća pretnja dolazi od gram-negativnih bakterija, koje donose i najteže bakterijske infekcije, navodi se u izveštaju.

ПОЛИТИКА

Svake godine oko 40.000 naših građana dobije dijagnozu raka

Rano otkrivanje malignih bolesti je ključno, a Srbija je i dalje prva u Evropi po smrtnosti od karcinoma

Naša zemlja se već godinama nalazi u samom vrhu evropskih statistika po učestalosti i smrtnosti od malignih bolesti. Prema podacima Instituta za javno zdravlje „Dr Milan Jovanović Batut“, svake godine se registruje gotovo 40.000 novih slučajeva raka, dok je stopa smrtnosti među najvišima u Evropi. Uzrok tome su kasno otkrivanje bolesti, ograničeni kapaciteti za prevenciju i lečenje, ali i prisutni faktori rizika koji i dalje ozbiljno ugrožavaju zdravlje stanovništva.

Najčešći oblici raka kod muškaraca su karcinom pluća, prostate i debelog creva, dok žene najčešće obolevaju od raka dojke, pluća grlića materice i debelog creva. Ovi maligniteti zajedno čine više od polovine svih novoobolelih, što ukazuje na potrebu za jačanjem organizovanih skrining programa u cilju ranog otkrivanja bolesti, ali i obezbeđivanja savremenih terapijskih pristupa koji značajno povećavaju šanse za izlečenje i produžavaju život pacijenata.

Na Onkološkom forumu pod nazivom „Oba krila, zdrava bila“, postavljena su brojna važna pitanja: koja su očekivanja struke, a kakva javnosti i pacijenata. Da li će konačno biti moguće smanjiti smrtnost od maligniteta? Na koji način udruženja pacijenata mogu doprineti ovom procesu? Kakva je trenutna situacija u dijagnostici i lečenju malignih bolesti? Kada će savremene terapije postati standard i prvi izbor lekara? Kako lečenje onkoloških pacijenata može postati brže i efikasnije?

Prof. dr Ferenc Vicko, državni sekretar u Ministarstvu zdravlja, rekao je da je u saradnji sa Švedskom i uz podršku njihove ambasade, pokrenut zajednički program kako bismo iskustvo njihovog uspešnog skrining sistema, sa obuhvatom većim od 90 odsto, preneli i na naš zdravstveni sistem.

– Ministarstvo zdravlja postavilo je cilj da u naredne dve godine najmanje milion žena prođe skrining na rak dojke, uz korišćenje nove aplikacije koja će omogućiti praćenje odaziva i rezultata. Od 2013. godine pregledano je više od pola miliona žena i otkriveno više od 1.500 slučajeva raka dojke, većinom u ranim stadijumima kada je izlečenje moguće u više od 90 odsto slučajeva – kaže on.

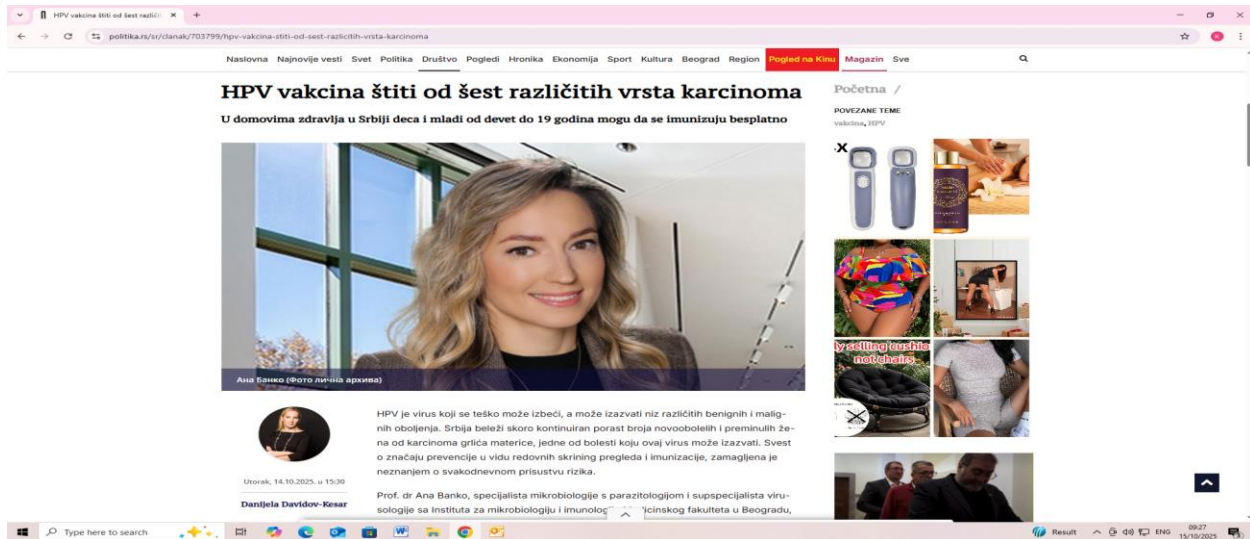
Kako ističe, ohrabruje i podatak da smrtnost od raka dojke opada, što pokazuje da se svest žena menja i da sve više same traže preventivne preglede. Pored toga, veliki značaj ima HPV vakcinacija, kojom može da se spreči nastanak više od deset različitih vrsta karcinoma, ne samo raka grlića materice već i drugih maligniteta.

– Vakcina je dostupna, bezbedna i besplatna, a naš cilj je da kroz edukaciju i informisanje povećamo svest roditelja i mladih o njenom značaju. Što se tiče terapije za maligne bolesti, iskreno se nadam da ćemo, kao i svake godine, imati pomake na listi inovativnih lekova i da će do kraja godine biti uvedene nove terapije i nove indikacije. Imamo mnogo pacijenata koji još nisu pokriveni savremenim lečenjem, a postoje i novi lekovi koji daju znatno bolje rezultate. Nažalost, inovativni lekovi koji su pre deset godina koštali hiljadu evra danas dostižu i sto hiljada evra, jer se razvijaju za male grupe pacijenata sa specifičnim receptorima. Upravo zato je naš zadatak da, uz racionalno korišćenje sredstava, omogućimo da što veći broj obolelih ima pristup savremenom i delotvornom onkološkom lečenju – istakao je dr Ferenc.

Docent dr Zoran Andrić, član Republičke stručne komisije za onkologiju i radiologiju, objasnio je da je potrebno maksimalno proširiti skrining i obezbediti da svi onkološki pacijenti dobiju terapiju u skladu sa domaćim i evropskim vodičima.

– Rano otkrivanje malignih bolesti je ključno, ali Srbija je, nažalost, i dalje prva u Evropi po smrtnosti. Da bi se ta smrtnost smanjila, neophodno je sprovesti jači i dostupniji skrining. Skrining koji se sada sprovodi nije dovoljan i mora da se decentralizuje, da se obavlja i u regionalnim i lokalnim bolnicama, a ne samo u velikim gradovima. Skrining pluća bi trebalo organizovati na isti način, uz direktne pozive pacijentima, kako bi obuhvat bio veći, dok sistem skrininga dojke postoji, ali je odaziv žena i dalje nizak. Svaka peta, a prema nekim podacima i svaka osma žena, odazove se na poziv za mamografiju. Dok se skrining ne omasovi, ne može se očekivati smanjenje incidence. S druge strane, važno je da se obezbedi adekvatno i savremeno lečenje pacijenata u što ranijim stadijumima bolesti, po mogućstvu o trošku RFZO. Najmodernije imunoterapije i biološke terapije jesu uvedene, ali nisu pokriveno sve lokalizacije karcinoma – rekao je dr Andrić.

ПОЛИТИКА

HPV vakcina štiti od šest različitih vrsta karcinoma

U domovima zdravlja u Srbiji deca i mladi od devet do 19 godina mogu da se imunizuju besplatno

HPV je virus koji se teško može izbeći, a može izazvati niz različitih benignih i malignih oboljenja. Srbija beleži skoro kontinuiran porast broja novoobolelih i preminulih žena od karcinoma grlića materice, jedne od bolesti koju ovaj virus može izazvati. Svest o značaju prevencije u vidu redovnih skrining pregleda i imunizacije, zamagljena je neznanjem o svakodnevnom prisustvu rizika.

Prof. dr Ana Banko, specijalista mikrobiologije s parazitologijom i supspecijalista virusologije sa Instituta za mikrobiologiju i imunologiju Medicinskog fakulteta u Beogradu, kaže da uprkos tome svaki pojedinac poznaje bar jednu osobu obolelu, lečenu ili preminulu od pomenutog karcinoma.

– Svi su nesvesni učesnici cirkulacije virusa, žene i muškarci, sa ili bez simptoma. I svi su nesvesni da HPV udruženi rak ne mora biti samo karcinom grlića materice, već se može javiti u drugih pet različitih formi, koje mogu zadesiti i muškarce. Prevencija u vidu vakcine postoji i ona je za skoro dve decenije uspešne primene brojne zemlje dovela do praga eliminacije karcinoma grlića materice. Zato je važno da edukujemo mlade, decu, roditelje, lekare – istakla je dr Banko.

Naglašava da smo među zemljama s najvećim stopama obolevanja i smrtnosti od karcinoma grlića materice u Evropi i da treba znati da uspešna implementacija vakcinacije zajedno s uspešnim programima skrininga i lečenja ovog karcinoma vodi njegovoj eliminaciji.

– Na tom putu već su brojne zemlje (Australija, države zapadne i severne Evrope, SAD) koje ovu vakcinaciju koriste oko 15 godina. Međutim, osim pomenutog karcinoma grlića materice, ova vakcina štiti i od brojnih drugih tumora povezanih s HPV infekcijom. Neretko kažemo da je opisan karcinom vrh ledenog brega, a da su ispod njega karcinomi glave i vrata, orofaringealne regije, karcinomi anusa i penisa, kao i

karcinomi vagine i vulve. Ukupno, vakcina može da štiti od šest različitih vrsta raka, i to onih koji se ne javljaju samo među ženskom populacijom, već od njih obolevaju i muškarci. Ali, nikako ne smemo zanemariti ni benigne promene. Prvo, tu su kondilomi, koji takođe predstavljaju ogromno opterećenje kad je reč o invazivnom pristupu lečenja genitalne regije žena i muškaraca. Zatim, rekurentna respiratorna papilomatoza (RRP) gornjih partija disajnih puteva dece koja se zaraze prolaskom kroz HPV-om inficirani porođajni kanal majke. Ova deca mogu imati teška zakrčenja disajnih puteva i prolaziti kroz niz operacija tokom svog ranog perioda života – dodaje dr Banko.

Nakon oko milijardu primenjenih doza HPV vakcine, tokom nepune dve decenije primene, nije aktiviran tzv. bezbedonosni alarm, tvrdi naša sagovornica, a studije su tokom poslednjih 30 godina proučavale uticaj na razvoj širokog spektra oboljenja uključujući plodnost, autoimunske bolesti, neželjene ishode trudnoća, dijabetes, tromboembolizam, neurološke bolesti i brojne druge.

– Dokazano je da je nivo antitela nakon primenjene vakcine i do 10.000 puta viši nego u slučaju prirodne infekcije. Imunitet godinama ne opada, bar u periodu od kada za primenu vakcine znamo, a to je minimum 15 godina. Zato je imunizacija dece od devet do 14 godina idealan trenutak. Danas više od 130 zemalja sveta koristi HPV vakcinu. Prvo su korišćene dvovalentne, zatim četvorovalentne, dok se poslednjih godina koristi devetovalentna vakcina. Ona obuhvata oko 90 odsto cirkulišućih HPV genotipova, odnosno dominantnih uzročnika karcinoma i benignih promena poput bradavica i kondiloma. Od 2011. godine započet je i „gender neutral” pristup po kojem se vakcinišu i dečaci i devojčice i time obezbeđuje najveća efikasnost u jednoj populaciji – smatra dr Banko.

U Srbiji deca i mladi uzrasta od devet do 19 godina mogu da prime HPV vakcinu u domu zdravlja besplatno. U uzrastu od devet do 14 godina vakcina se prima u dve doze, dok se od navršениh 15 godina prima u tri doze. Preporučena je i ženskoj i muškoj populaciji. Vakcinu može primiti i svako stariji od 19 godina, bez gornje starosne granice, prema proceni individualnog rizika.

Sa stanovišta nauke, kolika je korist vakcinacije starije populacije u odnosu na vakcinaciju u detinjstvu?

– Sa naučnog stanovišta, najefikasnija je primena HPV vakcine pre izlaganja virusu, odnosno pre prvog seksualnog odnosa. Poređenja radi, smanjenje rizika od razvoja karcinoma grlića materice u Švedskoj opalo je za 62 odsto kod žena vakcinisanih između 20. i 30. godine, dok je taj isti rizik smanjen za čak 88 odsto ukoliko su devojčice vakcinisane pre 17. godine života. Zato je važno da razlikujemo put ka eliminaciji ove bolesti koji je jedino moguć ukoliko obuhvat mlade populacije (i ženske i muške) bude veći od 90 odsto, a pre kontakta s virusom od benefita na individualnom nivou. Tako su brojne studije, poput one iz Škotske iz 2024. godine, dokazale da nakon vakcinacije u uzrastu do 15. godine života nema registrovanih slučajeva karcinoma grlića materice. Gledano iz perspektive individualnog rizika, gornje granice za imunizaciju nema. Jer čak i da je osoba potencijalno već mogla da dođe u kontakt sa virusom, teško da se to odnosi na svih devet tipova od kojih vakcina štiti. Upravo zato su klinička ispitivanja i na populaciji mladih pokazala znatan uspeh – zaključila je dr Ana Banko.